

Sjöfartsverkets författningssamling

Sjöfartsverkets föreskrifter och allmänna råd om mottagning av avfall från fartyg;

beslutade den 26 juni 2001.

Sjöfartsverket föreskriver¹ med stöd av 1 kap. 2 § och 3 kap. 11 samt 13 §§ förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg och beslutar följande allmänna råd.²

1 kap. Inledande bestämmelser

Tillämpning

1 § Dessa föreskrifter äger tillämpning på svenska hamnar och varv.

Föreskrifterna gäller inte för hamnar och varv som uteslutande används av fritidsbåtar samt hamnar som uteslutande används av örlogsfartyg. För fritidsbåtshamnar gäller Sjöfartsverkets föreskrifter (SJÖFS 2001:13) om mottagning av avfall från fritidsbåtar.

Definitioner

2 § I dessa föreskrifter används beteckningar som har följande betydelse.

Avfall - samlingsbegrepp för fartygsgenererat avfall och lastrester från fartyg.

Fartyg - alla typer av fartyg, farkoster, sväware, undervattensfarkoster, fasta eller flytande plattformar samt andra flytande anordningar som används till sjöss.

Fartygsgenererat avfall - allt avfall som uppstår under ett fartygs drift såsom toalettavfall, grävatten, hushållsavfall, kasserad fiskeutrustning och bifångst av plast och annat icke biologiskt nedbrytbart material från fiskefartyg samt avfall som uppkommer i samband med stuvning och hantering av last ombord, såsom ströbrädor, lastpallar, förpackningsmaterial, plywood, kartong och stålband.

Fartygskategori – en av hamnen fastställd kategori av fartyg t.ex. passagerarfärjor, skärgårdsfartyg, kryssningsfartyg, styckegods-fartyg, container-

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester (EGT L 332, 28.12.2000, s. 81, Celex 32000L0059).

² Genom föreskrifterna införlivas den s.k. Östersjöstrategin antagen av Helsingforskommissionen genom HELCOM rekommendationer 17/11 från år 1996 och 19/7-14 från år 1998.

SJÖFS 2001:12

Utkom från trycket
den 24 juli 2001

**SFH
2.1**

och ro-ro-fartyg, tankfartyg samt fartyg i linjetrafik, eventuellt uppdelade på tonnage.

Fast avfall – den del av fartygsgenererat avfall som består av matavfall, hushållsavfall, kasserad fiskeutrustning, plast, ströbrädor, lastpallar, förpackningsmaterial, plywood, kartong, stålband och liknande slag av avfall.

Fiskefartyg - ett fartyg som är utrustat och i kommersiellt syfte används för att fånga eller bereda fisk eller andra levande tillgångar ur hav, sjöar eller andra vattendrag.

Fiskehamn - en hamn som är hemmahamn för fiskefartyg eller som ger service till fiskefartyg. I begreppet ingår inte små bryggor och enkla förtöjningsplatser.

Hamn - en plats eller geografiskt område som inrättats för att ge service till fartyg.

Handelsfartyg - ett fartyg som nyttjas kommersiellt för befordran av gods eller passagerare eller som skolfartyg eller arbetsfartyg.

Handels- och industrihamn - en hamn som ger service till handelsfartyg.

Lastrester - rester av last ombord som finns kvar efter avslutad lossning eller rengöring, inkluderande förorenat barlast- och tankspolvatten/tankspolvätska, samt överskott och spill som uppkommer i samband med lastning och lossning.

Mottagningsanordning - en fast, flytande eller rörlig anordning som är avsedd för omhändertagande av avfall.

Sloptank – en tank för de lastrester som uppstår efter rengöring av tankfartygs lasttankar.

Sludge - oljerester som uppkommer i ett fartygs maskinrum.

Varv - plats där fartyg regelmässigt repareras.

3 § Bestämmelser om vem som ansvarar för en mottagningsanordning framgår av:

1. 3 kap. 1 § lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg samt 3 kap. 2 § förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg vad gäller mottagning av oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten,
2. 3 kap. 3 § förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg vad gäller mottagning av barlastvatten eller tankspolvätska som innehåller lastrester av andra skadliga flytande kemikalier än olja, samt
3. 3 kap. 5 § förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg vad gäller mottagning av annat avfall från fartyg än förorenat barlast- och tankspolvatten.

4 § Sjöfartsverket kan, då behov av ilandlämning av avfall inte föreligger, efter ansökan medge undantag från tillhandahållande av mottagningsanordningar och upprättande av avfallshanteringsplan.

2 kap. Mottagningsanordningar

1 § Mottagningsanordningar för fartygsgenererat avfall och lastrester skall finnas i alla hamnar för att tillgodose behovet av avfallslämning från de fartyg som normalt anlöper hamnen.

Mottagningsanordningar för lastrester skall finnas på alla varv för att tillgodose behovet av avfallslämning från de fartyg som nyttjar varvet.

Plats för mottagning av avfall i hamn

2 § Mottagningsanordningar skall finnas på en för fartygen ändamålsenlig plats. Den som är ansvarig för en mottagningsanordning i en handels- och industrihamn får inte kräva att ett fartyg som önskar avlämna avfall skall förflyttas till annan kajplats för avlämnandet om det inte krävs av säkerhets- eller miljöskäl.

3 kap. Mottagning av avfall från fartyg

Skyldighet att ta emot avfall från fartyg

1 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning skall ta emot allt avfall som fartygen har behov av att lämna till mottagningsanordningen.

I de fall en hamn endast debiterar ett fartyg en avgift för passage genom hamnområdet utan att fartyget anlöper hamnens kajer är denna hamn inte ansvarig för att ta emot avfall från detta fartyg.

2 § Bestämmelser om förbud att ta ut särskild avgift av fartyg för mottagning och hantering av avfall och om rätt att ta ut en generell avgift finns i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg och i förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Allmänna råd

Avgiftssystemet kan utformas för att stimulera användning av utrustning och tillämpning av miljöledningssystem som leder till en ur miljösynpunkt bättre hushållning med resurser och hantering av avfallet ombord på fartyget (t.ex. källsortering) samt för att underlätta avfallslämningen till mottagningsanordning.

3 § Fartyget får inte orsakas onödig försening vid ilandlämning av avfall till en mottagningsanordning.

Tidpunkt för mottagning av avfall i hamn

4 § Mottagning av avfall skall äga rum vid en för fartyget lämplig tidpunkt. Om fartygets lasthantering äger rum utanför hamnens ordinarie arbetstid skall även mottagningen av avfall kunna äga rum under denna tid utan att någon särskild avgift skall tas ut av fartyget.

Då fartyg lastar, lossar eller ombord har farligt gods, inkluderande oljor, oljeprodukter, gaser eller kemikalier i bulk, och avfallsavlämningen kan

äventyra säkerheten ombord på fartyget eller på kajen, skall avlämningen äga rum då lasthantering inte pågår och under säkrast möjliga förhållanden.

Genomförande av avfallsmottagning

5 § Mottagning av avfall från fartyg skall genomföras på ett för fartyget ändamålsenligt sätt.

6 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning är skyldig att vidta de nödvändiga säkerhetsåtgärder som krävs för att förhindra att avfall vid avlämning och mottagning kommer ut i vattnet eller på land.

7 § Den som ansvarar för mottagningsanordningen skall tillhandahålla slang för pumpning av oljehaltigt avfall och kemikalielastresteser.

Endast för ändamålet avsedd slang som är provtryckt under den senaste 12-månadersperioden får användas.

Säkerhetsregler vid avlämning och mottagning av oljehaltigt avfall

8 § De säkerhetsregler som skall iaktas vid avlämning och mottagning av oljehaltigt avfall framgår av *bilagan*.

9 § Om oljehaltigt avfall kommer ut i vatten eller på land skall följande åtgärder omedelbart vidtas:

- Pumpningen skall avbrytas.
- Ventiler skall stängas på avlämnande fartyg och på mottagande fartyg eller fordon.
- Åtgärder för att begränsa utsläppet skall vidtas.

4 kap. Avfallsmottagningsbevis och dokumentation till fartyg

1 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning skall förse följande fartyg med mottagningsbevis eller intyg på mängd och typ av avlämnat avfall:

1. oljetankfartyg med en bruttodräktighet över 150 och övriga fartyg med en bruttodräktighet över 400 som lämnat oljehaltigt avfall,
2. fartyg som lämnat fast avfall och som är skyldigt att föra avfallsdagbok enligt Sjöfartsverkets kungörelse (SJÖFS 1985:19) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg.

2 § Om hamnen eller varvet inte har kunnat ta emot ett fartygs avfall skall den som är ansvarig för att en mottagningsanordning skall finnas förse fartyget med ett dokument som anger att fartyget inte har kunnat lämna sitt avfall samt orsaken till detta.

5 kap. Information om hamnens mottagningsanordningar

1 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning i en handels- och industrihamn skall informera de fartyg som nyttjar hamnen om dess mottag-

ningsanordningar och hur mottagningen sker. Informationen skall innehålla följande.

1. Adress, telefonnummer, telefax eller e-post dit anmälan om avlämning av avfall skall göras.
2. Karta eller skiss som visar var mottagningsanordningar för olika slag av avfall är belägna i hamnen.
3. Förteckning över de slag av avfall som normalt omhändertas i hamnen.
4. Beskrivning av avlämningsförfarandet.
5. Beskrivning av avgiftssystemet i hamnen.
6. Beskrivning av hur fartygen till hamnen kan rapportera de brister som framkommit hos mottagningsanordning.

2 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning i en fiskehamn skall informera de fartyg som nyttjar hamnen om dess mottagningsanordningar och hur mottagningen sker. Informationen skall innehålla följande.

1. Karta eller skiss som visar var mottagningsanordningar för olika slag av avfall är belägna i hamnen.
2. Förteckning över de slag av avfall som normalt omhändertas i hamnen.
3. Beskrivning av avlämningsförfarandet.

6 kap. Avfallshanteringsplan

1 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning skall ha en avfallshanteringsplan. De olika aktörer inom en hamn vilka enligt 1 kap. 3 § är skyldiga att inneha en mottagningsanordning får ha en gemensam avfallshanteringsplan.

2 § Avfallshanteringsplanen får utarbetas på regional nivå under förutsättning att behovet av och tillgången på mottagningsanordningar specificeras för varje enskild hamn.

3 § Bestämmelser om krav på samråd med kommunen vid upprättande av avfallshanteringsplanen finns i 3 kap. 13 § förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg. Samråd skall även ske med hamnens nyttjare och andra berörda parter.

4 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning skall utse en person för det praktiska genomförandet av avfallshanteringsplanen.

Innehåll i avfallshanteringsplanen

Handels- och industrihamn

5 § I avfallshanteringsplanen för en handels- och industrihamn skall följande uppgifter finnas.

1. Hamnens namn och adress samt ansvarig uppgiftslämnare och ansvarig person enligt 4 § samt på vilka sätt denna person är anträffbar.
2. Vilka fartygslinjer som reguljärt trafikerar hamnen.
3. Uppskattat antal fartygsanlöp per år, uppdelat i fartygskategorier.

SJÖFS 2001:12

4. Uppskattad mängd och slag av avfall som hamnen är skyldig att ta emot per år från de olika fartygskategorierna, samt underlag för uppskattningen.

5. Karta eller skiss som visar var fasta mottagningsanordningar och tillkopplingspunkter för avfall är belägna i hamnen.

6. Beskrivning av mottagningsanordningarna, inklusive deras kapacitet.

7. Beskrivning av avgiftssystemet för mottagning av avfall.

8. Vilken kommun eller vilket företag som omhändertar avfallet.

9. Vilka fartyg som ingått avtal med en från hamnen fristående avfalls-mottagare.

10. Beskrivning av hur fartygen till hamnen kan rapportera brister som framkommit hos mottagningsanordningarna.

11. Hur fortlöpande samråd sker med hamnens nyttjare och andra berörda parter.

12. Hur hamnens nyttjare underrättas om hamnens mottagningsanordningar.

Fiskehamn

6 § I avfallshanteringsplanen för en fiskehamn skall följande uppgifter finnas.

1. Hamnens namn och adress samt ansvarig uppgiftslämnare och ansvarig person enligt 4 § samt på vilka sätt denna person är anträffbar.

2. Antal fiskefartyg hemmahörande i hamnen.

3. Uppskattat totalt antal anlop av fiskefartyg per år.

4. Uppskattad mängd och slag av avfall som hamnen är skyldig att ta emot per år och underlaget för uppskattningen.

5. Karta eller skiss som visar var sopkärl eller annan anordning för mottagande av respektive avfallsslag är belägna i hamnen.

6. Beskrivning av mottagningsanordningarna, inklusive deras kapacitet.

7. Vilken kommun eller vilket företag som omhändertar avfallet.

8. Hur fortlöpande samråd sker med hamnens nyttjare och andra berörda parter.

9. Hur hamnens nyttjare underrättas om hamnens mottagningsanordningar.

Varv

7 § I avfallshanteringsplanen för ett varv skall följande uppgifter finnas.

1. Varvets namn och adress samt ansvarig uppgiftslämnare och ansvarig person enligt 4 § samt på vilka sätt denna person är anträffbar.

2. Uppskattat totalt antal fartyg för reparation per år.

3. Beskrivning av mottagningsanordningarna, inklusive deras kapacitet.

4. Vilken kommun eller vilket företag som omhändertar avfallet.

Revidering av avfallshanteringsplanen

8 § Avfallshanteringsplanen skall revideras med högst 3 års mellanrum eller så snart fartygens behov av att lämna avfall till hamnen eller varvet väsentligen förändras.

Allmänna råd

Med en väsentlig förändring bör förstås att avfallets mängd och slag som lämnas till hamnen förändras så att hamnens mottagningsanordningar inte längre tillgodoser det behov som finns. En väsentlig förändring kan vara att nya fartygslinjer trafikerar hamnen eller en ombyggnad av hamnen där nya kajplatser tillkommer.

Godkännande av avfallshanteringsplanen

9 § Avfallshanteringsplanen för handels- och industrihamnar samt varv för handelsfartyg skall vara godkänd av Sjöfartsverket³. Planen skall sändas till Sjöfartsverket för förnyat godkännande efter varje revidering enligt 8 §.

Avfallshanteringsplanen för fiskehamn skall sändas till Sjöfartsverket om Sjöfartsverket begär det.

7 kap. Handels- och industrihamns dokumentering och rapportering

1 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning i en handels- och industrihamn skall spara fartygens förhandsanmälningar om avlämning av avfall under en period av ett år.

2 § Den som ansvarar för en mottagningsanordning i en handels- och industrihamn skall för varje kalenderår avlämna en rapport till Sjöfartsverket⁴. Om gemensam avfallshanteringsplan har upprättats enligt 6 kap. 1 § skall denna rapportering ske på motsvarande sätt.

Rapporten skall innehålla följande uppgifter:

1. Antal fartygsanlöp under året, uppdelat på fartygskategorier enligt avfallshanteringsplanen.
2. Total mängd mottaget avfall under året av:
 - a) spillolja från fartygs maskinrum, vilket inkluderar sludge och oljeförorenat slagvatten (antal m³, genomsnittlig oljehalt i vattnet anges om uppgiften finns),
 - b) oljelastrester och spolvätska från rengöring av oljetankfartygs lasttankar, barlasttankar och sloptankar (antal m³),
 - c) kemikalielastrester och spolvätska från rengöring av kemikalietankfartygs lasttankar och sloptankar (antal m³),
 - d) övriga lastrester (antal m³),
 - e) toalettavfall (antal m³), och
 - f) fast avfall (antal m³).

³ Avfallshanteringsplan skickas till Sjöfartsinspektionen, Sjöfartsverket, 601 78 Norrköping.

⁴ Uppgifterna skickas till Sjöfartsverket, Sjöfartsinspektionen, 601 78 Norrköping.

SJÖFS 2001:12

3. Vilka fartyg som ingått avtal med en från hamnen fristående avfalls-mottagare.

4. Vilka fartyg som på grund av fel eller brist hos mottagningsanordning inte har kunnat lämna avfall till hamnen med angivande av datum för anlop, anledning till felet eller bristen samt vilka åtgärder som vidtagits för att avhjälpa felet eller bristen.

5. Vilka fartyg som erhållit reducerad avgift till följd av en bättre hantering av avfallet, reduktionens storlek och hur det enskilda fartyget har förbättrat hanteringen.

6. De åtgärder som har vidtagits för att förbättra avfallslämningen från fartyg som anlöper hamnen.

3 § Uppgifterna enligt 2 § skall vara inkomna till Sjöfartsverket senast den 31 mars varje år. Uppgifterna får skickas till Sjöfartsverket i elektronisk form.⁵

Denna författning träder i kraft fyra veckor efter den dag då författningen enligt uppgift på den utkom från trycket i verkets författningssamling.

Övergångsbestämmelser

1. Avfallshanteringsplaner enligt 6 kap. 9 § för handels- och industrihamnar samt varv för handelsfartyg skall inges till Sjöfartsverket senast den 31 mars 2002.

2. Rapportering enligt 7 kap. 2 § skall inges första gången den 31 mars 2004.

JAN-OLOF SELÉN

Johan Franson
(Sjöfartsinspektionen)

⁵ E-post adress: inspektionen@sjofartsverket.se.

Bilaga

Säkerhetsregler vid avlämning och mottagning av oljehaltigt avfall

Förberedelser innan pumpning påbörjas

1. Om mottagningsanordningen utgörs av ett fartyg skall befälhavaren på det mottagande fartyget utse en säkerhetsvakt som är väl förtrogen med fartyget.
2. Föraren av mottagande fordon eller befälhavaren på mottagande fartyg skall underrätta ansvarigt befäl på avlämnande fartyg om det högsta pumptryck som avfallet kan mottas med och den kvantitet som ska fyllas i varje tank.
3. Samtliga spygatt på fartyg som tar emot oljehaltigt avfall och lastrester och som berörs av mottagningen skall tätas.
4. Tankarnas avluftningar (svanhalsar) på mottagande fartyg eller fordon skall vara försedda med anordning för att förhindra att tankarna överfylls.
5. Kontroll skall göras av att samtliga ventiler på mottagande fartyg eller fordon är ställda så att fyllning sker till rätt tank.
6. Spillkärl skall placeras under såväl avlämnande fartygs som mottagande fartygs eller fordons manifolderanslutningar.
7. Slang för avlämning av oljehaltigt avfall från fartygs maskinrum skall riggas på ett sådant sätt att den inte kan skadas av fartygets eller egna rörelser.
8. Slangar, rörledningar och hanteringsområdet skall vara upplysta så att läckage kan upptäckas.
9. Säker kommunikation skall upprättas mellan avlämnande fartyg och mottagande fordon eller fartyg av oljehaltigt avfall och lastrester. Denna kommunikation skall vidmakthållas till dess avlämningen har avslutats och slangen har kopplats loss.

Kontroll under pågående avlämning

1. Slanganslutningar skall kontinuerligt kontrolleras avseende läckage.
2. Under hela avlämningsoperationen skall föraren på mottagande fordon respektive säkerhetsvakten på mottagande fartyg uppehålla sig på sådan plats att pumpning omedelbart kan avbrytas.

Efter avslutad pumpning

Slangar skall lösgöras på sådant sätt att oljehaltigt avfall inte spills. Spillbackar skall användas. Slangar som inte är försedda med avstängningsventil skall förses med blindfläns eller säkrad blindplugg innan slangarna förs tillbaka till mottagande fordon eller fartyg.